1.

Marmor är en så kallad metamorf bergart. Det innebär att den tidigare var en annan bergart som omvandlats genom höga tryck och höga temperaturer. Marmor ofta används till att göra golv, trappor och fönsterbrädor. Men innan marmorn bildades förekom den som en annan bergart – vilken?

1. Kalksten

X. Granit

2. Sandsten

Bild: S Mair (flickr)

2.

Jordens allra yttersta stenlager består av jordskorpan och den övre delen av manteln. Detta stenlager bygger bland annat upp kontinenterna och man brukar i relativ tjocklek jämföra detta lager med skalet på ett äpple (då äpplet motsvarar jorden och skalet motsvarar stenlagret). Vad kallas stenlagret för någonting?

1. Biosfären

X. Hydrosfären

2. Litosfären

Bild: SGU

3.

Bild: SGU

Globala klimatförändringen kan medföra extrema förändringar för alla levande organismer, inklusive oss människor. Men när man då pratar om klimat och väder, är det någon skillnad på de två begreppen eller menar man samma sak?

1. Nej, när man pratar om väder menar man tillståndet i atmosfären under en kortare tid, ex några timmar eller dagar och när man pratar om klimat beskriver man tillståndet en längre tid, ex 20-30 år.

X. Nej, när man pratar om klimat så beskriver man varma perioder i jordens historia och pratar man om väder beskriver man kalla perioder i jordens historia.

2. Jo, väder och klimat är samma sak (orden är synonymer).

4.

Jordens olika kontinenter rör på sig och detta fenomen beskrivs av något som heter plattektonik. Vad händer vanligtvis när två plattor glider isär, vid så kallade divergerande gränser?

1. Bergskedjor och nya landmassor ovanför havsytan bildas.

X. Havsbotten och nya hav bildas.

2. Floder kan bildas mellan plattorna.

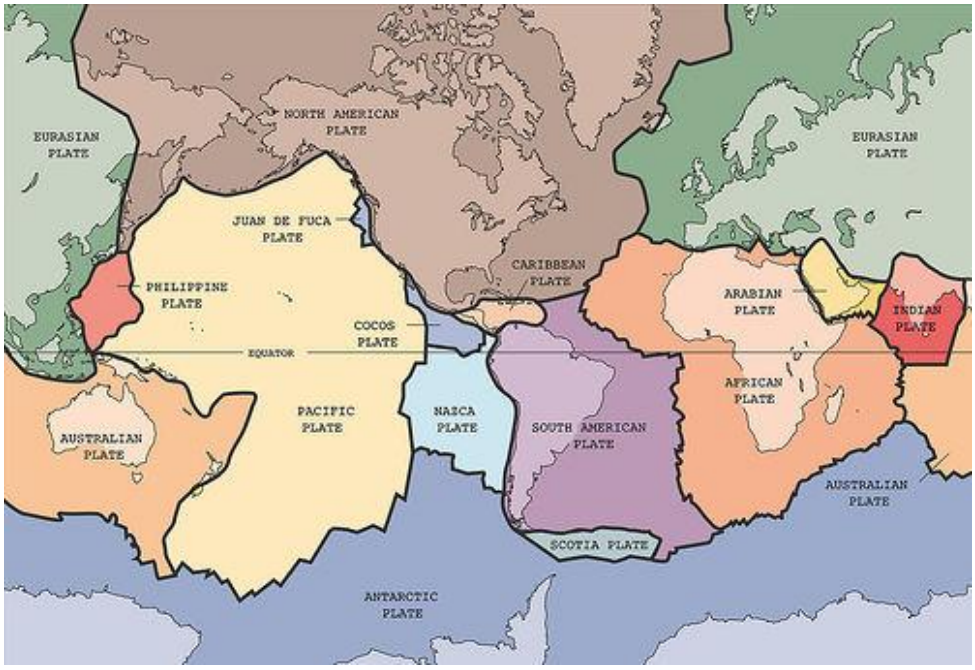

Bild: isriya (flickr)

5.

Mineral bygger upp alla de bergarter som finns. Vilket av följande alternativ namnger tre mineral?

1. Gips, kvarts och talk

X. Kvarts, granit och gnejs

2. Gnejs, guld och sandsten

Bild: SGU

6.

Salt är någonting som många av oss har hemma och använder i matlagning, men vad färre kanske vet är att salt även är ett mineral. Vad heter detta mineral i naturen?

1. Saltit

X. Natrit

2. Halit

Bild: Wikimedia commons

7.

Är man ute och går i svenska skogar kan man stöta på många olika miljöer, bland annat ett kärr eller en mosse. Vad är det för skillnad på kärr och mosse?

1. På en mosse växer det mest lövträd och i ett kärr växer det mest barrträd.

X. En mosse får vatten enbart från nederbörd medan ett kärr får vatten både från regn och från grundvatten. Detta påverkar den vegetation som växer där.

2. Ett kärr är mycket äldre än en mosse, och därför mer värdefull för människan.

Bild: SGU

8.

Under vilka tre geologiska tidsepoker levde dinosaurierna?

1. Silur, Devon och Perm.

X. Trias, Jura och Krita.

2. Kambrium, Ordovicium och Silur.

Bild: Dennis Skley (flickr)

9.

Löss är djur som kan angripa människan och lägga ägg i håret. Men i ett geologiskt sammanhang betyder löss något annat, vad då?

1. Löss är en sorts jord som är väldigt finkornig och som lätt transporteras med vinden.

X. Om stora bergsblock sitter lösa och utgör en fara brukar man i plural kalla dem för löss.

2. När man kollar på enstaka sandkorn i mikroskop brukar man kalla dem för ett prov av löss, just för att de ser ut som löss (djuret).

Bild: Gilles San Martin (flickr)

10.

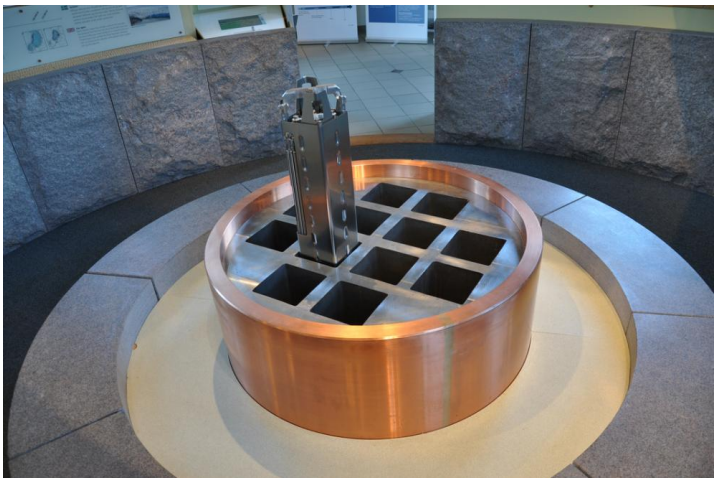

Bild: Wikipedia

SKB, Svensk Kärnbränslehantering tar hand om det radioaktiva avfallet från de svenska kärnkraftverken. Ett slutförvar för använt kärnbränsle är tänkt att placeras i urberget i Forsmark. Varför anser man att Forsmark är en säker förvaringsplats?

1. För att berget är stabilt och ovanligt tätt. Det har få vattenförande sprickor på det djup (ca 500 m) där förvaret kommer att placeras.

X. För att det finns mycket vatten i urberget och den radioaktiva strålningen kan inte passera genom vatten.

2. För att det är väldigt lite jordbruk och bebyggelse i Forsmark vilket gör att kemikalier och strålning inte kommer att påverka människor.

Rätt svar

FÖRKLARING

1. Marmor var tidigare kalksten, men har omvandlats via metamorfos.

2. Jordens yttersta stenlager kallas litosfären.

3. Klimat och väder är inte samma sak, klimat beskriver en lång period (10tals år) medan väder beskriver en kortare period (timmar,dagar).

4. Havsbotten och nya hav bildas då två plattor glider isär.

5. Gips, kvarts och talk är tre mineral.

6. Salt som mineral heter halit.

7. Skillnaden mellan mosse och kärr är att på en mosse kommer vattnet in enbart via regn vilket ger lågt pH och fattig vegetation. Kärr får däremot vatten från regn och grundvatten vilket ger högt pH och rik vegetation.

8. Dinosaurierna levde under tidsepokerna trias, jura och krita.

9. Löss eller lössjord i ett geologiskt sammanhang är en sorts finkorning jord.

10. Urberget kring Forsmark är stabilt med få vattenförande sprickor och anses därför vara en säker plats för kärnkraftsavfallet.

	1	X	2
1	x		
2			x
3	x		
4		x	
5	x		
6			x
7		x	
8		x	
9	x		
10	x		

Mina svar

	1	X	2
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			

Skriv ditt namn här: _____

Lycka till, önskar Geologins Dag!
www.geologinsdag.nu